
THE LIBRARY OF CONGRESS

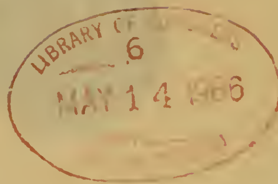

JAK VÁLKA
PŘIŠLA K AMERICE

VYDAL
VÝBOR PRO VEŘEJNOU INFORMACI
SEKRETÁŘ STÁTU
SEKRETÁŘ VÁLKY
SEKRETÁŘ LOĎSTVA
GEORGE CREEL

Dne 1. srpna, 1917

LIBRARY OF
6
MAY 1 4

VÝKONNÝ ROZKAZ.

Tvořím tímto výbor pro veřejnou informaci, jenž se bude skládati ze sekretáře státu, sekretáře války, sekretáře lod'stva a civilisty, jenž bude pověřen výkonným řízením výboru. Jako civilního předsedu výboru jmenuji George Creela. Sekretář státu, sekretář války a sekretář lod'stva jsou autorisováni, aby každý přidělil důstojníka nebo důstojníky k práci pro výbor.

WOODROW WILSON.

DNE 1. SRPNA, 1917.

JAK VÁLKA PŘIŠLA K AMERICE.[1]

V LÉTECH, kdy tato republika zápasila dosud za svou existenci, vůči hrozícím utokům nepřátelských monarchií v zámoří, naši předkové, aby učinili Nový Svět bezpečným pro demokracii, ustavili zde politiku, která se stala záhy známou co Monroeova doktrina. Varujíc Starý Svět, aby se nemísil do politického života Světa Nového, naše vláda zavázala se navzájem, držeti se stranou mísení do politických konfliktů Evropy; a historie odůvodnila moudrost tohoto kursu. Byli jsme tedhy tuze slabí k vykonávání vlivu na osudy Evropy, a bylo závažné pro lidstvo, aby tento první velký pokus s vládou lidu a lidem nebyl rušen cizím útokem.

Posílena zkušenostmi našeho rozpínajícího se národního života, tato doktrina byla vždycky od oné doby vládnoucím činitelem ve vzrůstu naší zahraniční politiky. Ať jsme ji mohli uhájiti v případě soustředěného útoku z ciziny či nikoli, zdála se nám býti tak důležitou, že jsme byli vždycky pohotově, jíti do války k její obraně. A jakkoli od té doby, co byla prvně prohlášena, naše síla vzrůstala překotným chvatem, jakkoli v té době nesmírný vzrůst našeho zahraničního obchodu a cestování v cizině, moderní doprava, moderní pošta, kabely a bezdrátná telegrafie přivedly nás blíže k Evropě a činily naše osamocení víc a více zdánlivé, až do vypuknutí přítomného konfliktu bylo u nás malé přání zrušiti nebo jen opraviti starou známou tradici, která tak dlouho poskytovala nám mír.

Na obou konferencích v Haagu, v létech 1899 a 1907, potvrdili jsme poznovu tuto politiku. Když naši delegáti podpisovali první konvenci vzhledem k arbitraci, dali zanésti do zápisků toto prohlášení:

''Nic v této konvenci obsaženého nesmí býti vykládáno tak, jako by nutilo Spojené Státy Americké, odchýliti se od své tradiční politiky, nevtírati se, nemísiti aniž se zaplétati do politických otázek nebo politiky nebo vnitřní správy

---

[1] Připravil pro český tisk R. J. Kerner, professor na universitě Missourské.

kteréhokoli cizího státu; aniž má býti něco obsaženého v řečené konvenci vykládáno tak', jako by znamenalo, že Spojené Státy Americké vzdávají se svého tradičního stanoviska vůči otazkám čistě americkým."

V Haagu jsme se zavázali, v případě, že bychom kdy šli do války, zachovávati jistá široká všeobecná pravidla slušnosti a poctivého boje. Ale současně očistili jsme se od jakékoli zodpovědnosti, nutiti jiné země k zachovávání stejných závazků. A v roce 1906, když naši delegáti podíleli se na konferenci v Algecirasu, která měla upraviti záležitosti znepokojeného království Marockého, sledovali zde tutéž formuli. Přistupujíce na nový režim, jenž zaručoval neodvislost a celistvost Marokka, oznámili jsme přes to výslovně, že nepřijímáme žádnou politiku zodpovědnosti za vynucování této smlouvy. A jestliže zbyla nějaká poctivá pochybnost o našem stanovisku vzhledem k vynucování dohod Starého Světa, byla rozptýlena o pět let později, když naše vláda odmítla protestovati proti zvrácení aktu Algeciraského. Nenechali jsme se vtahnout do spor v cizině který by mohli naši tradicionelní politiku nejak v nebezpečenosti vydati.

Naší druhou velkou tradicí v mezinárodních stycích bylo naše vytrvalé úsilí, zajistiti si stálou a rovnoprávnou dohodu národů na takovém námořním zákonníku, jaký by zaručoval celému světu spravedlivou volnost moří.

Toto úsilí zrodilo se z naší životní potřeby. Neboť, jakkoli bylo možno pro republiku, držeti se stranou sporů, které v devatenáctém století rvaly evropskou pevninu, nemohli jsme býti lhostejni vůči způsobu, jakým válka byla vedena na moři. V těchto ranných letech našeho národního života, kdy jsme byli dosud pouze několika málo obcemi, rozloženými podél atlantického pobřeží, byli jsme mořeplaveckým lidem. V době, kdy naši hraničáři nedosáhli dosud Mississippi, sláva našich odvážných plachetních lodí rozšířila se na všech Sedm Moří. A tak, co mohli jsme pozorovati triumfální tažení i tragický ústup Napoleonovy Velké armády s jistou lhostejností, jeho kontinentální blokáda a britické rozkazy v radě dotkly se okamžitě životů našich občanů, těsně a zkázonosně.

Tak tomu bylo v případě Berberských pirátů. Neměli jsme zájmu v pozemních sporech a občanských válkách v Berberských státech, ale bojovali jsme proti nim, protože překáželi volnosti na mořích.

A v celých desítiletích od té doby, jakkoli obrazotvornost našeho lidu byla zaměstnána nesmírným dílem dobytí západu, náš státní department neztratil nikdy s očí nutný zájem, jejž máme na mořích, a usiloval neustále, získati souhlas všech národů k námořnímu zákonníku, jenž byl měl býti sestaven a vynucován společnou zodpovědností. Rozličná hesla vyvstala v této dlouhé kontroversi. Naléhali jsme na nedotknutelnost soukromého majetku na moři, žádali jsme za liberální volnou listinu a úzkou definici kontrabandu. Ale naše hlavní úsilí nebylo soustředěno na jakékoli takové podrobnosti. Jedna vůdčí myšlénka řídila naši diplomacii. Zákon moře musí se zakládati nikoli na moci, nýbrž na právu a společném souhlasu, na zákonníku, vížícím všecky stejně, jenž by nemohl býti změněn nebo odsunut vůlí některého národa. Naším ideálem nebylo seslabení, ale sesílení zákonitého omezení svobodnou vůlí a dohodou všech. Nežádali jsme pro sebe ničeho, co jsme nežádali pro celý svět. Moře nebudou nikdy volná, v našem americkém smyslu, dokud všichni, kdož na nich plují, nebudou míti hlasu při utváření námořních zákonů. Spravedlivá vláda na mořích musí se zakládati na svolení ovládaných.

Žádná jiná otázka mezinárodní politiky nenalezla velmoci rozdělenější. Ale ve svém trvání na tomto základním principu byli jsme posilováni podporou mnohých jiných zemí. Někdy měli jsme podporu Velké Britanie. Žádný z našich státních sekretářů nedefinoval jasněji náš ideál, nežli viskont Grey, do nedávna britický sekretář státu pro zahraniční záležitosti. Žádný z našich státníků nezašel dále než on při hájení omezení práv válčících zemí na mořích. Bylo to na jeho iniciativu, že mezinárodní námořní konference byla svolána do Londýna v roce 1909, a bylo to pod jeho vedením, že přední mezinárodní právníci a diplomati a admirálové, kteří se shromáždili v Londýně, vypracovali Londýnskou deklaraci.

Jakkoli v této deklaraci jsou odstavce, které se netěší právě našemu schválení a které bychom měli rádi opraveny,

dokument tento byl s našeho hlediska nesmírným krokem v před. Neboť jakkoli neplnil zcela svého účelu, stejně jako každý jiný pokus, formulovati přesně široké principy rovnosti, přece byl při nejmenším poctivým pokusem, dospěti k dohodě na úplném mezinárodním zákonníku námořního zákona, založeného na vzájemném souhlasu a neměnitelného některým válčícím státem v roztrpčenosti konfliktu.

Ale Londýnská deklarace nebyla potvrzena britickým parlamentem, neboť v Anglii převládaly tehdy názory, že velmoc, závislá téměř výhradně na své ochraně od loďstva nemůže bezpečně přijmouti další omezení akce na moři, dokud nebudou uvalena náhradná omezení na pozemni velmocí. A tento poslední ústupek Německo vytrvale odpíralo učiniti. Konference přišla tudíž na zmar. A ježto Londýnská deklarace byla zavržena nejsilnější námořní mocí, její schválení bylo odloženo všemi ostatními súčastněnými zeměmi. Naše motivy zůstaly však nezměněny; a naše vláda setrvávala ve svém záměru, zajistiti všeobecné schválení buďto této deklarace, nebo nějakého podobného námořního zákonníku.

V naší diplomacii byla ještě jedna význačná aspirace. Usilovali jsme neustále, nahraditi vojenské právním urovnáním sporů mezi národy. Zrození této ideje datuje se z diskussí federální organisace našich prvotních třinácti států, které byly téměř tak žárlivy na svá svrchovaná práva, jako jsou dnes státy evropské. První velký krok k Líze cti, která, jak doufáme, přinese konečně mír světu, byl podniknut, když našich 13 států se uvolilo, odzbrojiti a předložiti všecky své spory nejvyššímu tribunálu nové federace.

A tato idea mezistátního soudu, která s výjimkou naší Občanské války poskytla této zemi vnitřní mír, měla hluboký vliv na naši zahraniční politiku. Historické résumé našich snah, přiměti ostatní k našemu způsobu smýšlení, bylo předloženo našimi delegáty na první Haagské konferenci. Byl zde podán projekt k utvořeni světového soudu. A za několik let později Mr. Root, náš státní sekretář, dávaje instrukce našim delegátům na druhou konferenci v Haagu, kladl obzvláštní důraz na tentýž mezinárodní ideál.

Byli jsme obzvláště pyšni, že jsme předvojem tohoto hnutí za pokojně urovnání procesem zákona všech sporů mezi národy. A tyto snahy nebyly bez uspěchu. Nebot' jakkoli poslední desítiletí viděla tento princip podrobovaný opět a opět strašlivé zkoušce, žádný národ neodvážil se vrhnouti se do války proti rozsudku arbitračního soudu. Závratné možnosti, jež spočívají v arbitraci pro řešení mezinárodních problémů, fedrování liberálních principů a zabezpečování lidského života, byly hojně demonstrovány před propuknutím přítomné války.

Ale při diskussích v Haagu, především následkem odporu Německé říše a jejích satellitů, snahy našich delegátů a delegátů jiných vlád, docíliti všeobecné smlouvy o nucené arbitraci, selhaly. A tudíž tento národ, byv poražen ve svých pokusech, zajistiti si všeobecnou dohodu, zahájil vyjednávání se všemi těmi národy, které stejně jako náš dávaly přednost methodám zákona a míru, za účelem uzavření duálních arbitračních smluv. A před koncem roku 1914 podepsali jsme dalekosáhlé smlouvy s 30 národy, z nichž 20 bylo řádně potvrzeno a prohlášeno. Ale také v této práci bylo nám pocítiti tutéž opposici, jako v Haagu. Nebot' kdežto Velká Britanie, Francie, Rusko a Italie vítaly srdečně naše ouvertury, říše Německá a Rakousko-Uherská byly význačně nepřítomny na seznamu těch zemí, které si přály určitými dohodami zmenšiti předem nebezpečí války.

V předvečer přítonmého konfliktu, naše posice vůči jiným národům mohla by se shrnouti pod tři ohlavení:

I. *Monroe-ova doktrina.*—Zavázali jsme se hájiti Nový Svět od evropské výbojnosti, a dali jsme jasně na jevo slovem i skutkem, že nebudeme zakročovati v jakémkoli evropském sporu.

II. *Volnost moři.*—V každé námořni konferenci byl náš vliv poskytnut na podporu principu, že námořní zákon, má-li býti spravedlivý a hodný všeobecné úcty, musí se zakládati na souhlasu ovládaných.

III. *Arbitrace.*—Ježto jsme si zajisitli mír doma odkazováním mezistátních sporů spolkovému tribunálu, naléhali jsme na stejné urovnání mezinárodních kontroversí. Naším ideálem byl trvalý světový soud. Podepsali jsme již arbitrační smlouvy nejen s velmocemi, jež nás mohly snad

2745°—17——2

napadnouti, ale ještě ochotněji se slabšími sousedy, abychom projevili svou poctivost v uznávání rovnosti všech národů, velkých i malých. Učinili jsme všem národům jasným náš záměr, předejíti všemi prostředky v naší moci opakování válek na světě.

Vypuknutí války v roce 1914 překvapilo tento národ. Národové evropští měli při nejmenším nějakou výstrahu před blížící se bouří, ale nám takový slepý, divoký útok na ideály civilisace zdál se býti nemožný.

Válka byla nepochopitelná. Každá strana byla zde hájena miliony lidí, žijících mezi námi, kteří byli evropského rodu. Jejich navzájem si odporující obviňování uvrhla naše myšlénky v nepořádek, a v prvních chaotických dnech nemohli jsme viděti žádné jasné otázky, jež by se dotýkala naší národní politiky. Nebylo zde žádného přímého útoku na naše práva. Zdálo se nám to býti z počátku čistě evropským sporem, a naše mysli nebyly připraveny, zaujmouti strany v takovém konfliktu. Presidentova proklamace neutrality byla přijata jako přirozená a nutná. Byla rychle následována jeho apelem na "občany republiky."

"Každý muž, jenž vskutku miluje Ameriku, bude jednati a mluviti v opravdovém duchu neutrality," pravil president, "což jest duch nestrannosti a spravedlnosti a přátelství vůči všem súčastněným. * * * Bude snadno vzrušiti vášně a nesnadno je potlačiti." President projevil obavy, že by náš národ mohl býti rozdělen na tábory nepřátelského smýšlení. "Takové rozdělení mezi námi * * * mohlo by státi vážně v cestě patřičnému vykonávání našich povinností co jediného velkého národa v míru, jediného lidu, jenž se drží pohotově, hráti úlohu nestranného zprostředkovatele a raditi k míru a ústupnosti, ne jako stranník, ale co přítel."

Tento záměr—zachovávání přísné neutrality, tak abychom mohli později sloužiti při velikém úkolu zprostředkování—ovládal všecky prvotní řeči presidentovy.

"Jsme zprostředkovacím národem světa," prohlásil v poselství dne 20. dubna, 1915. "Jsme složeni ze všech národů světa; prostředkujeme jejich krev, prostředkujeme jejich tradice, prostředkujeme jejich smýšlení, jejich záliby, jejich vášně; jsme sami složeni z těchto věcí. Jsme tudíž

s to, chápati je složeně, ne jednotlivě jako stranníci, ale spojeně, jako znající a chápající a ztělesňující je všecky. Právě v tomto smyslu míním, že Amerika jest zprostředkujícím národem."

Americká neutralita, v těchto prvních měsících velké války, byla nade vší pochybnost skutečná.

Ale ducha neutrality nebylo lze snadno udržeti. Veřejné mínění bylo hluboce pobouřeno německým vpádem do Belgie a zprávami o tamnějších zvěrstvech. Královská belgická komise, která sem přišla v září 1914, aby podala této zemi stížnost před naší národní vládou, byla přijata se sympatií a úctou. President ve své odpovědi vyhradil si naše rozhodnutí v této záležitosti. Byl to jediný kurs, jejž mohl podniknouti bez náhlého odchýlení od našich nejuctívanějších tradic nemísení do sporů Starého Světa Ale sympatie Amerika vznášela se k Belgičanům v jejich hrdinské tragedii, a ze všech částí naší zeme peněžité příspěvky a zásoby potravin a šatstva hrnuly se ke komisi pro podporu Belgie, která byla pod schopnou správou našich rodáků v cizině.

Dosud však myšlénka aktivní účasti na této evropské válce byla velmi daleka většiny našich myslí. Národ sdílel s presidentem přesvědčení, že udržováním přísné neutrality můžeme nejlépe sloužiti na konec Evropě jako nestranní zprostředkovatelé.

Ale již v prvních dnech války předvídala naše vláda, že komplikace na mořích mohly by na nás uvaliti vážné risiko, že budeme strženi do konfliktu. Žádná neutrální země nemohla předpovídati, o jaká porušení jejích životních zájmů mohly by se válčící státy pokusiti. A tak dne 6. srpna 1914, náš sekretář státu rozeslal totožnou notu všem tehdy válčícím státům, upozorňující na risiko vážných nesnází, vznikající z této nejistoty neutrálů vzhledem k jejich námořním právům, a navrhující, aby Londýnská deklarace byla přijata všemi národy na dobu trvání války.

Ale odpověď britické vlády, jakkoli projevovala sympatii s účelem našeho návrhu a prohlašovala její "vřelé přání, bráti pokud možno ohled na zájmy neutrálních zemí," oznamovala její rozhodnutí, "přijmouti všeobecně pravidla dotyčné deklarace, ale s výhradou jistých změn a dodatků, které považuje za nezbytné k účinnému vedení svých

námořních operací." Deklarace nebyla schválena žádnou zemí v době míru, a Velká Britanie nebyla nijak vázána, aby ji přijala. Nicméně její odpověd' způsobila zklamání, nebot' nepřispěla nijak k vyjasnění situace. Velká Britanie uznala co závazné jisté dávno přijaté principy mezinárodního zákona a snažila se aplikovati je nyní k zvláštním a nepředvídaným poměrům této války. Ale tyto principy byly často nejasné, a tudíž plné nebezpečných možností třenic.

Kontroverse záhy nastaly mezi tímto národem a Velkou Britanií. V praksi jejich rozhodování zdálo se býti někdy naší vládě neshodující s duchem mezinárodního zákona, a zvláště s ustálenými precedenty, na něž se odvolávalo. Ale jakkoli tento rozdíl v mínění byl někdy trapný, neohrožoval vážně naši posici neutrality, nebot' otázky, jež vznikaly, týkaly se pouze majetkových práv a byly s dostatek kryty arbitrační smlouvou, podepsanou teprve nedávno před tím mezi Velkou Britanií a Spojenými Státy.

A tato kontroverse vedla na naší straně k jasnějšímu porozumění britického stanoviska k našemu ideálu volnosti na mořích. Nebyli ochotni přijmouti naši klasifikaci moří co rozlišných od Starého Světa. My jsme omezili své zájmy na záležitosti, týkající se práv na moři, a drželi jsme se bedlivě stranou všech otázek, týkajících se zájmů evropských národů na souši. Britové zajímali se o obojí. Vysvětlovali, že se podíleli na Londýnské námořní konferenci v naději, že povede k zdravé a liberální dohodě v zájmu práv všech národů nejen na moři, ale i na souši, a že odepřeli potvrditi Londýnskou deklaraci, ježto nepřišly žádné náhradní ústupky na kontinentě. Nemohli si dovoliti, zmenšiti bitevní sílu svého válečného lod'stva, dokud jejich mocní sousedé na souši neuvolili se zmenšiti své armády.

Že toto stanovisko Anglie učinilo hluboký dojem na naši vládu, to dokazuje vzrůstající pozornost, jakou Spojené Státy jevily pátrání po cestách a prostředcích, jak zajistiti na konci války trvalý mír pro cely svět. Proslov našeho presidenta, dne 27. května 1916, před Lígou pro vynucování míru, jest mezníkem v našich dějinách. President nastínil hlavní principy, na nichž stálý mír musí spočívati, principy, jasně naznačující, že tato země bude se musit vzdáti své posice

osamocenosti a přijmouti zodpovědnosti světové moci. President řekl:

"Tak upřímně věříme v tyto věci, že jsem si jist, že tlumočím smýšlení a přání lidu v Americe, když pravím, že Spojené Státy jsou ochotny státi se podílníkem v jakékoli utvořitelné associaci národů, založené za účelem uskutečnění těchto cílů a zajistiti je proti znásilnění."

Byla to nová a významná nota v naší zahraniční politice. Ale mysl Ameriky naučila se mnoho za dlouhé, trpké měsíce války. Budoucí historikové budou tvořiti nástiny tohoto pozoruhodného vývoje v našem veřejném mínění: postupné opuštění naší illuse osamocení; pozvolný vzrůst vvědomění, že nemůžeme dobyti volnosti na mořích—pro nás životního zájmu—jestliže nevykonáme svůj podíl také v udržování volnosti na zemi, a že nemůžeme míti mír na světě—mír, který jsme milovali a jehož jsme potřebovali pro zdokonalení demokracie—jestliže nebudeme ochotni a připraveni, pomáhati k pokoření každého národa, jenž by zúmyslně ohrozil mír celé světové rodiny.

Kdyby tento proslov presidentův býval přišel před válkou, bouře protestů byla by vyvstala ze všech částí země. Ale v květnu, 1916, odpovědí národa bylo důrazné schválení.

Mezitím, jakkoli naše neutrální práva nebyla uvedena v otázku Německem tak záhy, jako Anglií, kontroverse s Německem byla nekonečně vážnější.

Pro jakékoli spory, jež mohly nastati, žádná arbitrační smlouva neexistovala mezi Spojenými Státy a Německem. To nebylo chybou s naší strany. Pokoušeli jsme se uzavříti s Německem tytéž smluvní styky, které jsme měli s Velkou Britanií a 19 jinými národy. Ale tyto ouvertury byly zavrženy. A tato akce se strany císařské vlády německé byla pouze jedním příkladem celého jejího systému diplomacie. Na obou konferencích v Haagu byli to její delegáti, kteří byli nejčinnější v maření všech projektů na pokojné urovnání sporů mezi národy. Dávali přednost omezení mezinárodních styků na staré mody diplomacie a války. Bylo tudíž od počátku zřejmo, že každá kontroverse s německou vládou bude nanejvýš vážná; neboť nemohla-li

býti řešena přímými diplomatickými konversacemi, nebylo jiného východiska, leč válka.

Z takových konversací jest malá naděje na uspokojivé výsledky, vyjma že na obou stranách jest naprostá poctivost. Jestliže některá strana postrádá poctivosti, nebo projevuje-li ve všech svých činech záludné nepřátelství, diplomacie jest bez užitku. A tak se ukázalo i v přítomném případě.

V prvním roce války vyvolala německá vláda mezi svým lidem pocit rozhořçení proti Spojeným Státům, ježto jsme trvali na svém právu co neutrální země, obchodovati střelivem s válčícími zeměmi. Naše zákonité právo v té věci nebylo vážně bráno v pochybu Německem. Toto nemohlo tak činiti logicky, protože ještě za balkánských válek v létech 1912 a 1913 jak Německo, tak Rakousko prodávaly střelivo válčícím zemím. Jejich apely k nám v přítomné válce nebyly pro dbání mezinárodního zákona, ale revidovati jej v jejich zájmu. A tyto apely pokoušely se činiti na morálních a humanitních základech. Ale v "morální otázce," stanovisko zaujaté Spojenými Státy bylo v souhlasu s jejich tradiční politikou a zřejmým zdravým rozumem. Nebot' kdybychom byli spolu s ostatními neutrály odepřeli prodávati střelivo válčícím zemím, nebyli bychom mohli nikdy v době války své vlastní získávati střelivo od neutrálů, a národ, jenž by za dob míru byl nahromadil největší zálohy válečných zásob, měl by zajištěno vítězství. Militaristický stát, jenž by investoval své peníze v arsenálech, byl by v osudné výhodě nad svobodným lidem, jenž by uložil své peníze ve školách. Psáti do mezinárodního zákona, že neutrálové nesmějí obchodovati se střelivem, znamenalo by vydati svět vládě národa s největšími zbrojovkami. Takovou politiku Spojené Státy Americké nemohly přijmouti.

Ale naše hlavní kontroverse s německou vládou, kontroverse, jež učinila situaci okamžitě akutní, vyvstala z jejího oznámení mořského pásma, kde její ponorky budou operovati v odporu se všemi přijatými principy mezinárodního zákona. Naše rozhořčení nad takovou hrozbou stalo se záhy vášnivým následkem potopení *Lusitanie.* Tento útok na naše práva byl nejen hrubě nezákonný; odporoval všemu základnímu ponětí o humanitě. Vážná příkoří našemu obchodu byly stížnosti, jež mohly býti urovnány procesy

po válce, ale neomluvitelná vražda pokojných mužů a nevinných žen a dětí, občanů to země, se kterou Německo bylo v míru, byla zločinem proti civilisovanému světu, jenž nemohl býti nikdy urovnán u jakéhokoli soudu.

Naše vláda však, ponoukaná stále ještě přáním, zachovati mír, kdyby to bylo možno, užila všech diplomatických prostředků, aby přiměla německou vládu, zanechati takových útoků. Tato diplomatická korrespondence, která byla již uveřejněna, dokazuje nade vší pochybnost, že naše vláda snažila se všemi čestnými prostředky, zachovati onu víru ve vzájemnou upřímnost mezi národy, která jest jediným základem zdravé diplomatické konversace.

Ale důkazy nepoctivosti císařské vlády německé počaly se záhy hromaditi na všech stranách. Poctivé snahy s naší strany, zříditi pevnou základnu pro sousedské přátelství s německým lidem, byly zodpověděny jejich vládou vytáčkami, falešnými údaji a obviňováním jejich nepřátel v cizině. A mezitím v této zemi officielní agenti centrálních mocností—chránění před trestním stíháním diplomatickou immunitou—kuli pikle proti našemu vnitřnímu míru, umíst'ovali špehouny a agenty-provokatéry v celé naší zemi a dokonce v nejvyšších důvěrných uřadech naší vlády. Mezitím co projevovala srdečně přátelství k lidu Spojených Států, vláda německá měla své agenty při práci jak v Latinské Americe, tak v Japonsku. Tito kupovali nebo podpláceli časopisy tamnější, aby podněcovaly rozhořčení a nedůvěru proti nám v těchto přátelských zemích, tak aby nás zapletli do války. Podněcovali povstání na Kubě, na Haiti a San Domingu; jejich nepřátelská ruka byla vztažena k zabrání Dánských ostrovů; a všude v Jižní Americe byli činni, zasévajíce símě nesváru, pokoušejíce se poštvati národ proti národu a všecky proti Spojeným Státům. V souhrnu rovnaly se tyto jejich rozličné operace přímému útoku na Monroeovu doktrinu. A kdybychom se i byli vzdali svého práva cestování na moři, i kdybychom byli povolili německým hrozbám a zanechali svého zákonitého obchodu střelivem, německá offensiva v Novém Světě, v naší vlastní zemi a mezi našimi vlastními sousedy, stávala se příliš vážnou, než aby mohla býti ignorována.

Pokud to bylo možno, vláda Spojených Států pokoušela se věřiti, že taková činnost, o níž důkazy byly již z valné

míry po ruce, jest dílem nezodpovědných a pobloudilých jedinců. Pouze s váháním, vůči nepopíratelným důkazům, odvolání rakousko-uherského velvyslance a německého vojenského a námořního attaché bylo žádáno. Důkazy jejich zločinného porušení naší pohostinnosti byly předloženy jejich vládám. Ale tyto vlády ve svých odpovědích neposkytly žádných omluv, aniž sáhly k trestům. Bylo zřejmo, že takovéto intriky jsou jejich ustálenou politikou.

Mezitím útoky německých ponorek na životy a majetek amerických občanů pokračovaly; protesty naší vlády byly nyní ostré a zlověstné; a tento národ připravoval se rapidně na to, že bude stržen do války. Jak president řekl v Topeka, dne 2. února 1916:

"Nenapadneme právo žádného národa. Ale předpokládejme, občané, že některý národ napadne naše práva. Co potom? * * * Přišel jsem sem, abych vám řekl, že nesnáze naší zahraniční politiky rostou denně v počtu a složitosti a nebezpečí, a provinil bych se na své povinnosti vůči vám, kdybych nejednal s vámi v této věci s největší upřímností, a kdybych vám neřekl, k čemu snad bude nutno, užiti síly Spojených Států." Příštího dne, v St. Louis, opakoval tuto výstrahu: "Nebezpečí nehrozí z vnitřku, pánové, hrozí zvenčí; a jsem nucen vám říci, že toto nebezpečí jest neustálé a bezprostřední, ne proto, že se stalo něco nového, ne proto, že byla nastala nějaká změna v našich mezinárodních stycích v posledních týdnech nebo měsících, ale proto, že nebezpečí přichází s každým obratem událostí."

Roztržka bývala by přišla dříve, kdyby naše vláda nebyla byla zdržována nadějí, že střízlivější názory převládnou v Německu. Neboť jest nám velmi dobře známo, že německý národ byl do velké míry držán v nevědomosti o mnohých tajných zločinech jejich vlády na nás. A tlak jisté frakce německého veřejného mínění, méně nepřátelského této zemi, se ukázal, když jejich vláda přistoupila do jisté míry na naše požadavky, v době útoku na *Sussex*, a téměř po celý rok udržovala alespoň domnění, že zachovává záruky, které nám dala. Napjetí ochablo.

Jakkoli válečný duch rostl v některých částech naší země, nebylo dosud rozšířeného přání, podíleti se na konfliktu v cizině; neboť tradice nemísení se do evropských poli-

tických záležitostí byly příliš hluboce zakořeněny v našem národním životě, než aby mohly býti snadno převrženy. Mimo to, dva jiné ohledy sesilovaly naši vládu v jejím rozhodnutí, zůstati neutrální v této válce. Prvním byl tradicionelní smysl zodpovědnosti vůči všem republikám Nového Světa. Po celou dobu krise byla naše vláda v ustavičné komunikaci se zeměmi Střední a Jižní Ameriky. Také ony dávaly přednost cestám míru. A na nás spočíval zřejmý závazek, chrániti jejich zájmy zájmy našimi. Druhý ohled, jenž byl tak často zdůrazněn v řečích presidentových, byla naděje, že straněním se hořkých vášní v cizině, uchováním zde neposkvrněných ideálů civilisovaných styků mezi národy, budeme volni na konci této války, ovázati rány konfliktu, býti oprávci a obnoviteli ztroskotané budovy světa.

Všecky tyto motivy držely nás zpět, ale netrvalo dlouho, a byli jsme postiženi dalšími komplikacemi. Měli jsme záhy důvod k přesvědčení, že nedávná povolnost německé vlády nebyla míněna vůči nám poctivě, a že byla pouze dočasná; a na konci roku 1916 bylo zřejmo, že náš neutrální status byl opět učiněn nejistým následkem stále vzrůstající výbojnosti německé autokracie. Všeobecná shoda panovala zde s míněním presidentovým, projeveným 26. října 1916, že tento konflikt jest poslední velikou válkou, zahrnující svět, ve které můžeme zůstati neutrální.

A v tomto stavu mysli, obávaje se, že bychom mohli býti strženi do válki, kdyby nedospěla záhy ke konci, president počal připravovati svou notu, žádající válčící mocnosti, aby definovaly své válečné cíle. Ale dříve než ji dokončil, svět byl překvapen mírovým tahem německé vlády—totožnou notou jménem Německé říše, Rakousko-Uherska, Bulharska a Turecka, poslanou skrze neutrální mocnosti 12. prosince 1916, vládám spojenců, navrhující vyjednávání o mír. Jakkoli nota vyjadřovala přání, skončiti totu válku—"katastrofu, kterou tisíce let civilisace nebylo s to odvrátiti a která hubí nejdrahocenější výkony lidstva"—větší její část byla složena ve výrazech, jež poskytovaly malou naději na trvalý mír. Honosíc se německými výboji, "slavnými činy našich armád," nota zasadila do neutrálních myslí přesvědčení, že jest záměrem císařské vlády německé, trvati

2745°—17——3

na takových podmínkách, jaké by ponechaly celou centrální Evropu od nadvládou Německa a vybudovaly tak říši, která by byla nebezpečím celému liberálnímu světu.

Mimo to, německý návrh byl provázen slabě zahalenou hrozbou všem neutrálním národům; a z tisíců pramenů, officielních i neofficielních, do Washingtonu přicházel pokyn, že neužijí-li neutrálové svého vlivu, přivésti válku ke konci za podmínek, diktovaných z Berlína, Německo a jeho spojenci budou se nadále považovati zproštěni jakýchkoli závazků, respektovati práva neutrálů. Kaiser nařídil neutrálům, vykonávati tlak na dohodu, aby přivedla válku rychle ke konci, nebo aby se měli na pozoru před následky. Jasná výstraha byla dána naší vládě, že nebude-li německý mírový tah úspěšný, ponorky budou rozpoutány k intensivnější a bezohlednější válce proti veškerému obchodu.

Dne 18. prosince, president rozeslal svoji notu všem válčícím mocnostem, žádaje je, aby definovaly své válečné cíle. Byla dosud naděje v našich myslích, že vzájemné podezření mezi válčícími mocnostmi mohlo by býti sníženo a hrozba budoucí německé výbojnosti a nadvlády odstraněna, kdyby nalezena byla záruka poctivé víry v Líze Národů. Byla vyhlídka, že utvořením takové lígy jako součástky mírových vyjednávání mohla by býti válka přivedena ke konci, dříve než naše země byla by do ni zapletena. Dvě sdělení, vydaná tisku naším sekretářem státu v den, kdy nota byla odeslána, vrhla jasné světlo na vážnost, s jakou naše vláda pohlížela na krisi.

Od tohoto bodu, události pohybovaly se rychle. Mocnosti dohody odpověděly na německou mírovou notu. Neutrální země podnikly akci na notu presidentovu, a od obou válčících stran byly odpovědi na tuto notu záhy v našich rukou.

Německá odpověď byla vyhýbavá—v souhlasu s jejich tradiční zálibou pro diplomacii za zavřenými dveřmi. Odpírajíce oznámiti světu své podmínky, Německo a jeho spojenci navrhli pouhou konferenci. Odročili všecku diskussi nějakého plánu na lígu míru, až by nepřátelství bylo skončeno.

Odpověď mocností dohody byla přímá a v souhlasu s naším hlavním záměrem. Četné otázky, vyzvednuté v citování jejich cílů, byly tak čistě evropského rázu, že byly

pro nás malého zájmu; ale naším velkým zájmem v Evropě bylo trvalé obnovení míru, a bylo jasno, že totéž jest rovněž hlavním cílem národů dohody. Pokud se týče moudrosti některých opatření, jež spojenci navrhli k tomuto konci, mohli bychom se lišiti v mínění, ale směrem našich návrhů bylo zřízení spravedlivých hranic, zakládajících se na právech všech národů, malých stejně tak jako velkých, aby rozhodovaly samy o svých osudech.

Cíle válčících zemí stávaly se nyní jasnými. Od propuknutí nepřátelství tvrdila německá vláda, že bojuje válku obrannou. Ale tón jejich posledních návrhů byl tonem dobyvatele. Usilovala o mír, zakládající se na vítězství. Centrální říše aspirovaly na rozšíření své nadvlády nad jinými raçami. Byly ochotny, poskytnouti liberální podmínky kterémukoli ze svých nepřátel v separátním míru, jenž by jim dovelil, rozdrtiti jejich odpůrce. Ale nebyly ochotny, přijmouti žádný mír, jenž by s ohledem na všecky fronty neponechal je vítězi a vládnoucí císařskou mocí v Evropě. Válečné cíle dohody jevily rozhodnutí, zmařiti tuto ctižádost císařské vlády německe. Proti německému míru, k podporování německého vzrůstu a výboje, mocnosti dohody navrhly plán na evropský mír, který by učinil celý kontinent bezpečným.

V tomto bodě četl president své poselství senátu, 22. ledna 1917, v němž nastínil druh míru, k jehož zaručení Spojené Státy mohly by se připojiti. Jehi slova byla adresována nejen senátu a této zemi, ale národům všech zemí.

"Nemohu dodati, že doufám a věřím, že mluvím ve skutečnosti jménem liberálů a přátel lidstva v každém národě a každého programu svobody? Rád bych věřil, že mluvím za mlčící massy lidstva všude, které neměly dosud místa ani příležitosti, aby promluvily ze svých srdcí o smrti a záhubě, jež viděly navštíviti osoby a domovy jim nejdražší."

Poselství toto bylo pokáráním těch, kdož se dosud kojili sny o ovládání světa jedním národem. Neboť mír, jejž president nastínil, nebyl mírem vítězného císaře, ne byl mírem Cesara. Byl to mír v zájmu celého světa, byl to Mír pro Lid.

"Zádný mír nemůže vytrvati, a neměl by vytrvati, který neuznává a nepřijímá principu, že vláda odvozuje všecku

svou spravedlivou moc od svolení ovládaných, a že nikde neexistuje právo, předávati lid od svrchovanost pod svrchovanost, jako kdyby byl majetkem."

"Navrhuji, abych tak řekl, aby národové společným souhlasem přijali doktrinu presidenta Monroe-a jako doktrinu světovou; že žádný národ nemá usilovati, rozšířiti svou politiku nad jiný národ nebo lid, ale že každý národ měl by býti ponechán volný, rozhodnouti svou vlastní politiku, svou vlastní cestu vývoje, bez překážky, bez hrozeb, beze strachu, malý vedle velkého a mocného."

"Navrhuji, aby všecky národy vyhnuly se napříště zápletkovým alliancím, které by je vlékly do soutěže o moc, chytaly je v sítě intrik a sobeckého soupeření, a rušily jejich vlastní záležitosti vlivy, vnikajícími zvenčí. Není žádných zápletkových alliancí v souladu moci. Když všichni se spojí, jednati v tomtéž smyslu a s tímtéž cílem, všichni jednají ve společném zájmu a jsou volni, žíti své vlastní životy pod společnou ochranou."

"Navrhuji vládu na základě svolení ovládaných; volnost moří, na kterou zástupci Spojených Států naléhali na mezinárodní konferenci za konferencí s výmluvností těch, kdož jsou přesvědčenými učenníky svobody; o ono umírnění sbrojení, jež činí z armád a lod'stev pouhou moc pro pořádek, nikoli nástroj k výbojnosti nebo zištné násilnosti."

"A stezky na mořích musí nejen dle zákona, ale i dle fakta volné. Volnost moří jest sine qua non míru, rovnosti a součinnosti."

"Jest to problém, spojený těsně s omezením námořního zbrojení a součinnosti lod'stev celého světa k udržování moří nejen volných, ale i bezpečných. A otázka omezení námořního zbrojení otvírá širší a snad ještě nesnadnější otázku omezení armád a všech programů armádních příprav. * * * Nemůže býti pocitu bezpečnosti a rovnosti mezi národy, jestliže veliká převážná zbrojení mají nadále pokračovati zde a onde býti budována a udržována."

"Pouhé dohody nemusí učiniti mír bezpečným. Bude absolutně nutno, aby byla utvořena síla, jakožto ručitel trvanlivosti urovnání, o tolik větší, nežli síla kteréhokoli národa nyní bojujícího, nebo kterékoli alliance nyní utvořené nebo navržené, že žádný stát, žádná pravděpodobná kombinace států, nemohla by jí odolati. Jestliže mír, jenž

má býti za nedlouho uzavřen, má býti trvalý, musí to býti mír, zajištěný svrchovanou silou lidstva."

Jestliže byly ještě nějaké pochybnosti v našich myslích která z obou velkých alliancí byla více v sympatii s těmito ideály, byly odstraněny lidovou odezvou v cizině na toto poselství presidentovo. Neboť některé námitky byly sice činěny proti ní v Anglii a Francii, ale bylo jasno, že pokud se národů dohody dotýče, president byl dostatečně oprávněn k prohlášení, že mluví jménem všech ku předu hledících, liberálně smýšlejících mužů i žen. Ne tak bylo tomu v Německu. Tamnější lidé, kteří mohli býti dosaženi, jejichž srdce byla pohnuta tímto vypočtením principů lidového míru, byli příliš nepočetní nebo příliš utlačovaní, než aby mohli uplatniti svůj hlas v radách své země. Již 16. ledna 1917, bez vědomí lidu v Německu, Herr Zimmermann, jejich sekretář zahraničních záležitostí, poslal tajně notu jejich vyslanci v Mexiku, informuje jej o záměru Německa, odvolati záruku v případě *Sussexu* a dávaje mu instrukce, nabídnouti mexické vládě Nové Mexiko a Arizonu, jestliže Mexiko se připojí k Japonsku k útoku na Spojené Státy.

Na nový rok 1917, když svým přijetím světových zodpovědností, tak jasně naznačených presidentovými výroky o líze národů, cítili jsme se taženi blíže k plnému souhlasu s mocnostmi dohody; a jak na druhé straně viděli jsme se víc a více rozhořčováni methodami německé vlády při vedení válčení a jejím brutálním nakládáním s lidem v zemích jimi dobytých; jak jsme víc a více objevovali jejich nepřatelské intriky proti míru Nového Světa; a především, jak záškodné a protidemokratické ideály jejich vládnoucí třídy jevily se zjevnými v jejich manévrech o výbojný mír—císařská vláda německá odvrhla náhle masku.

V poslední den ledna, 1917, hrabě Bernstorff odevzdal Mr. Lansingovi notu, ve které jeho německá vláda oznamovala svůj záměr, sesíliti a učiniti bezohlednějšími operace svých ponorek na moři, způsobem, proti němuž naše vláda protestovala od počátku. Německý kancléř prohlásil rovněž před říšským sněmem, že důvod, proč této bezohledné politiky nebylo použito dříve, jest prostě ten, že císařská vláda nebyla připravena jednati. Zkrátka, pod rouškou

přátelství a pláštíkem falešných slibů, připravovala tento útok.

To byla přímá výzva. Nebylo žádné jiné odpovědi možné, leč vydati jejich velvyslanci průvodní listiny a tak ukončiti diplomatickou korrespondenci, která byla mařena od samého počátku často dokázanou nepoctivostí císařské vlády.

Téhož dne, 3. února 1917, president oslovil oba domy našeho kongresu a oznámil úplné přerušení našich styků s Německem. Zdráhání, s jakým podnikl tento krok, jest zřejmé z každého slova. Ale diplomacie selhala, a bývalo by bylo planou přetvářkou, udržovati styky. Současně však president dal jasně na jevo, že nepovažuje tento krok za rovnocenný s prohlášením války. Zde poprvé pronesl president své ostré rozlišení mezi vládou a lidem v nedemokratických zemích:

"Jsme upřímnými přáteli německého lidu," pravil, "a přejeme si upřímné, zůstati v míru s vládou, která zaň mluví. * * * Bůh dej, abychom nebyli vyzváni činy zúmyslné nespravedlnosti se strany německé vlády."

V tomto poselství presidentově, a v jeho schválení senátem spočivala slavnostní výstraha; nebot' měli jsme dosud naději, že německá vláda bude váhati, vyhnati nás do války. Klikaté cesty a stezky německé officielní diplomacie byly jasné ukázány při vyjednáváních, jež bylo jimi zahájeno prostřednictvím švýcarského vyslanectví dne 10. února. A náš státní department odpověděl, že na žádná podřadná vyjednávání nelze pomýšleti, dokud hlavní otázka nebude zodpověděna odvoláním ponorkového rozkazu.

Dnem 1. března stalo se jasným, že císařská vláda, nezdržena výstrahou v presidentově poselství ke kongresu dne 3. února, jest rozhodnuta, splniti svou hrozbu. President pak dostavil se znovu před kongres, aby oznámil rozvoj krise a žádal od zástupců národa schválení kursu ozbrojené neutrality, na němž, na základě své ústavní autority, se nyní rozhodl. Více než 500 z 531 členů obou domů kongresu projevilo ochotu a dychtivost jednati; a prohlášení ozbrojené neutrality bývalo by bylo přijato, nebyti legálního skončení šedesátého čtvrtého kongresu dne 4. března.

Žadný "zevnější" čin nebyl však nařízen naší vladou, až když hrabě Bernstorff dospěl do Berlína a Mr. Gerard byl

ve Washingtoně. Nebot' německý velvyslanec při svém odjezdu prosil, aby žádné neodvolatelné rozhodnutí nebylo učiněno, dokud nebude míti příležitost, podati poslední apel o mír k svému vladaři. Neznáme povahu jeho zprávy císaři; víme pouze, že i kdyby byl dodržel svůj slib a nabádal ve dvanácté hodině k odvolání ponorkového rozkazu, nebyl s to, změniti politiku císařské vlády.

A tak, vyčerpavši všecky zdroje trpělivosti, naše vláda dne 12. března vydala konečně rozkazy, aby ozbrojené stráže byly umístěny na naše obchodní lodi.

S definitivním přerušením diplomatických styků zmizel poslední zbytek srdečnosti vůči vládě Německa. Naše stanovisko mělo se nyní změniti. Pokud jsme udržovali přísnou neutralitu ve válce, z důvodů, že v Europě mohly by nastati okolnosti, které by vyžadovaly nestranného zprostředkovatele, věnovati officielní pozornost obviňováním kterékoli strany bývalo by znamenalo utvořiti předsudek pro případ, dříve než všecky důkazy byly předloženy. Ale nyní konečně, s přerušením přátelských styků s německou vládou, byli jsme zbaveni tísnivé povinnosti, snažiti se udržovati soudní lhostejnost vůči právům a křivdám, obsaženým ve válce. Nebyli jsme více vnějšími pozorovateli, snažícími se držeti rovnováhu úsudku mezi spornými stranami. Jedna strana, přímým útokem na naše práva a svobody, nutila nás do konfliktu. A jakkoli jsme doufali, udržeti se stranou sváru, bylo nemalou úlevou, býti konečně zbavenu reservy, která se očekává od soudce.

Mnoho důkazů bylo nám předloženo o věcích tak odporných našim idejím o humanitě, že zdály se býti neuvěřitelné, věci, kterým jsme nebyli ochotni věřiti, a s těžkým srdcem snažili jsme se vyhraditi si svůj úsudek. Ale přerušením styků s německou vládou tato povinnost byla konečně odstraněna. Perfidnost oné vlády v jednání s touto zemí zbavila nás nutnosti, snažiti se dáti jí výhodu nejistoty v posuzování jejích zločinů v cizině. Vláda, která pod pláštíkem štědrých výkladů přátelství snažila se zaplésti nás do války s Mexikem a Japonskem, nemohla od nás očekávati, že budeme věřiti v její poctivost v jiných záležitostech. Muži, jejichž placení agenti dynamitovali

naše továrny zde, byli schopni infámností, oznamovaných o nich ze zámoří. Výklady jejich vlády, že jejich účelem jest sebeobrana a osvobození malých národů, shroutily se jako domky z karet před odhalením jejich "mírových podmínek."

A soudíce nyní německou vládu ve světle svých vlastních zkušeností po celá dlouhá a trpěliva léta našich poctivých snah udržeti mír, mohli jsme viděti Velkou Autokracii a čísti její rekord po celou válku. A shledali jsme tento rekord prokletý. Počínajíc dávno před válkou v opposici Pruska proti každé snaze, podniknuté jinými národy i naším vlastním, k odstranění válčení, historie Autokracie byla historií nekonečných nesmírných příprav k válce, spolu se stanoviskem arrogantní nesnášenlivosti vůči všem ostatním hlediskům, všem jiným vládním systémům, všem jiným nadějím a snům lidí. S fanatickou vírou v určení osudu německé kultury jako systému, jenž musí ovládnouti svět, činy císařské vlády německé po celá léta honosení, podvodů a klamů směřovaly k útokům na práva jiných. A kdyby dosud panovala nějaká pochybnost o tom, ktorý národ započal tuto válku, nemůže býti nejistoty o tom, který byl nejvíce připraven, nejdychtivější příležitotsti, a pohotový táhnouti okamžitě na jiné národy—i ty, které nedali žádné záminky. Hromadné násilnosti a ohavná zvěrstva v Belgii a v Srbsku byly nade vší pochybu podstatnou částí záměru císařské vlády, zastrašiti malé národy v nejhlubší pokoru na celé příští generace. Ale v tom tato Autokracie byla slepá. Nebot' její rekord v těchto zemích a v Polsku a v severní Francii poskytl nejen spojencům, ale všem liberálním národům v celém světě přesvědčení, že toto nebezpečí svobodám lidstva musí býti naprosto zbaveno své moci, tropiti škody.

Nebot' zlo, jež spáchala, rozšířilo se daleko z Evropy—ven na otevřená moře, kde její ponorky v odporu se zákonem a pojmy humanity vyhazovaly do povětří neutrální plavidla a pokryly vlny mrtvými a umírajícími, jak muži, tak ženami a dětmi. Její agenti kuli všude piklo proti míru mezi neutrálními národy, zasévajíce símě nesvárů, snažíce se ustavičně klikatými methodami podvodů, úplatků, falešných slibů a zastrašování, pobuřovati navzájem proti sobě bratrské národy, tak aby liberální svět nebyl s

to se spojiti, aby Autokracie mohla se vynořiti vítězná z války.

To všecko víme ze svých vlastních zkušeností s císařskou vládou. Jako jednala s Evropou, tak jednala s námi a s celým lidstvem. A tak z těchto let vyrostlo přesvědčení, že dokud německý národ nebude zbaven takových vládců, demokracie nemůže býti bezpečna.

Zbýval pouze jediný činitel, jenž matl otázku. Druhá velká autokracie, vláda ruského cara, byla dávno nepřátelská svobodným institucím; byla baštou tyranie, sáhající daleko do minulosti; a její přítomnost mezi spojenci zdála se býti v nesouladu s velkými liberálními principy, jež oni hlásali v této válce. Rusko bylo zdrojem pochby. Mnohokráte během konfliktu byla liberální Evropa vzrušena zprávami o tajné dohodě mezi kaiserem a carem.

Ale nyní, v této osudné hodině pro náš národ, na prahu našeho vstoupení do války, svobodně smýšlející mužové celého světa byli vzrušeni a posíleni zvěstí, že lid ruský povstal, aby svrhl svou vládu a nalezl novou demokracii; a pochoden volnosti v Rusku osvítila nejtemnější fáse situace v zahraničí. Zde skutečně byl vhodný společník pro Lígu Cti. Přesvědčení ustálilo se konečně v myslích a srdcích Ameriky, že tato válka za mořem není pouhým konfliktem mezi dynastiemi, ale ohromující občanskou válkou celého světa; nová kampaň ve věkovité válce, jejíž výhrou jest svoboda. Zde konečně byl zápas, v němž všichni, kdož milují volnost, mají sázku. Další neutralita s naší strany bývala by byla zločinem na našich předcích, kteří dali své životy, aby mohli býti svobodni.

"Svět musí býti učiněn bezpečným pro demokracii."

Dne 2. dubna 1917, president četl novému kongresu své poselství, ve kterém žádal zástupce národa, aby prohlásili existenci válečného stavu, a v časných hodinách dne 6. dubna přijal dům zdrcující většinou hlasů společnou resoluci, která byla již dříve přijata senátem:

"Ježto císařská vláda německá dopustila se opětovně válečných činů proti vládě a lidu Spojených Států Amerických: Budiž tudíž

"*Rozhodnuto senátem a domem zástupců Spojených Států Amerických, shromážděných v kongresu,* Že stav válečný mezi Spojenými Státy a císařskou vládou německou, jenž

byl takto vnucen Spojeným Státům, jest tímto formálně prohlášen; a že president má býti, a jest tímto splnomocněn a vyzván, aby použil všech námořních a vojenských sil Spojených Států a zdrojů vlády k vedení války proti císařské vládě německé; a za účelem přivedení konfliktu k úspěšnému skončení, veškeré zdroje země jsou tímto zavazovány kongresem Spojených Států."

Neutralita byla věcí minulosti. Nadešel čas, kdy hrdé proroctví presidentovo bylo splněno:

"*Přijde den, kdy svět řekne, 'Tato Amerika, kterou jsme považovali za plnou směsice protichůdných rad, mluví nyní nesmírným hlasem souzvukem srdce, a toto veliké srdce Ameriky má za sebou svrchovanou morální sílu spravedlnosti a naděje a svobody lidstva*'"

PŘÍLOHA I.

POSELSTVÍ PRESIDENTA SPOJENÝCH STÁTŮ, PRONESENÉ K SENÁTU SPOJENÝCH STÁTŮ DNE 22. LEDNA, 1917.

Pánové Senátu:

Dne 18. prosince m. r. adresoval jsem stejnou notu vládám zemí válčících, žádaje je, aby stanovili, a to určitěji, než doposud učinila kterákoliv z válčících stran, podmínky, za jakých by dle jejich mínění mohl být uzavřen mír. Mluvil jsem v zájmu lidstva a práv neutrálních národů, jako jest náš, jichž životní zájmy válka stále ohrožuje. Centrální velmoci ve společné odpovědi prohlásily, že jsou ochotny sejíti se svými odpůrci v konferenci a jednati o mírových podmínkách. Velmoci dohody odpověděly mnohem určitěji a stanovily v hlavních rysech, ale přes to s dostačující určitostí a detailně uspořádání, záruky a náhrady, které považují za nevyhnutelné podmínky pro urovnání sporu. Tím jsme značně postoupili k definitivnímu míru, jímž má skončiti současná válka. Přiblížili jsme se též k diskusi otázky mezinárodního koncertu, který po válce musí udržovati světový mír. Při každém jednání o míru, jímž má tato válka skončiti, lze považovati za jisté, že po miru musí přijíti nějaká určitá dohoda mocností, která znemožní naprosto, aby podobná katastrofa mohla na nás přivaliti. Kdo miluje lidstvo, každý zdravě cítící a myslící člověk musí to považovati za zaručené.

Přál jsem si k Vám promluviti, poněvadž jsem to považoval za svou povinnost k Vám, kteří tvoříte těleso, jež se mnou bude spolupracovati při závěrečném rozhodování o našich mezinárodních závazcích, chtěl jsem vám bez výhrady sděliti své myšlenky a úmysly, jež se utvářely v mé mysli vzhledem k povinnosti naší vlády v blízké budoucnosti, kdy bude nutno obnoviti na nových základech mír mezi národy.

Není myslitelno, že by lid Spojených Států nehrál úlohu v tomto velkém podniku. Účast, na takove službě jest příležitostí, ke které se lid Spojených Států připravoval na základě zásad své ustavý a dle uznaných praktik své vlády již od oněch dnů, kdy založil tuto novou zemi v té pevné

naději, že národ náš bude lidstvu ukazovati cestu k svobodě. Nemůžeme lidstvu odepříti službu, ke které jsme nyní povoláni. A také nechceme. Ale jsme sami sobě i ostatním národům světa povinni stanoviti podmínky, za nichž chceme tuto službu prokázati.

Služba ta nespočívá v ničem menším, než že připojíme se svou autoritou a svou mocí k autoritě a moci ostatních národů, aby mír a spravedlnost ve světě byla zaručena. Takové urovnání nelze nyní dlouho odkládati. Jest tudíž správné, že k tomu dojde, aby naše vláda jasně formulovala podmínky, za jakých by oprávněně mohla požádati americký lid, aby schválil naše připojení se k Lize Mírové. Tyto podmínky chci zde stanoviti.

Přítomná válka se musí napřed skončiti, ale s ohledem na mínění lidstva a jeho práva záleží mnoho na tom, za jakých podmínek se skončí. Smlouva o dohody, jimiž bude válka přivedena ku konci, musí zahrnovat takové podmínky, na základě nichž by byl uzavřen mír takový, který by za to stál, aby byl zaručen, a hájen, mír, který by schválilo celé člověčenstvo, ne však mír takový, který by sloužil jen některým zájmům a sobeckým prospěchům národům súčastněných. My nebudeme míti slova o podmínkách, na jejichž základě bude mír uzavírán, ale tím jsem jist, že budeme míti veliké slovo při rozhodování, má-li býti trvalý nebo ne a má-li jej zaručiti spolek světový. Proto jest nutno nyní říci, co považujeme za nutné a důležité v podmínkách mírových, nežli budou uzavřeny, a nikoli teprve potom, kdy by třeba mohlo býti již pozdě.

Žádná smlouva a žádná dohoda, která by nezahrnovala národy nového světa, nemůže zabezpečiti budoucí pokolení před opakováním války, a přece jest jen jeden druh míru, který by americký národ mohl přijmouti s takovou důvěrou, že by jej chtěl zaručiti. Musel by se shodovati s našimi politickými zásadami, které jsme vždy hlásali.

Tím nechci říci, že by chtěla americká vláda klásti nějaké překážky jakýmkoli podmínkám mírovým, na kterých by se vlády, jež jsou nyní ve válce, dohodly, anebo se snažila je zvrátiti. Chci jen říci, že pouhé podmínky mírové, kdyby neobsahovaly nic více, neuspokojí nikoho, ani strany, které je přijmou. Pouhými dohodami se mír neupevní, nebude-li zřízena světová síla která by se zaň vahou své

moci postavila a její trvání zaručila. Má-li mír vydržeti, musí býti schválen organizovanou silou člověčenstva jako celku.

Teprve podmínky míru o tom rozhodnou. Otázka, od niž závisí budoucí mír a politika, jest tato: Jest přítomná válka bojem za spravedlivý a bezpečný mír, čí pouze za novou rovnováhu moci? Je-li to pouze zápas o novou rovnováhu moci, kdo bude ručiti, kdo může ručiti za stálost této rovnováhy v novém uspořádání? Pouze klidná Evropa může býti pevnou Evropou. Nesmí to býti jen rovnováha moci, nýbrž i součinnost moci, ne organizované soupeřství, nýbrž organizovaný všeobecný mír.

Na štěstí dostalo se nám v tomto ohledu výrazného ujištění. Státníci obou válčících stran řekli, že není v jejich úmyslu zničiti své protivníky. Ale význam tohoto ujištění není snad všemi stejně chápán—není mu stejně rozuměno na obou stranách oceánu. Myslím, že nebude z místa, když vyložím, jak my se na to díváme.

V první řadě znamená to, že musí to být mír bez vítězství. Není to nic příjemného, něco takového prohlásiti. Dovolte, abych to vysvětlil, aby bylo jasno, že nelze mou myšlenku jinak vykládati. Řídím se jen dle skutečnosti, aniž bych se snažil něco zastírati nebo zamlčovati. Vítězství znamenalo by mír vnucený tomu, kdo prohraje, podmínky vítěze uložené poraženému. Mír takový byl by přijat a provázen ponížením, nátlakem, za nesnesitelných obětí, a zanechal by osten, pomstychtivost, hořkou upomínku, čímž by mír byl založen na sypkém písku, a ne trvale. Trvalým jest jen mír mezi sobě rovnými. Jen takový mír, jehož hlavní zásadou jest rovnost a společná účast jest zároveň společným dobrodiním. Pravý stav smýšlení mezi národy jest nutný pro trvalý mí., zrovna jako spravedlivé urovnání otázek územního, národnostního a kmenového příslušenství.

Rovnost národů, na níž musí být mír založen, má-li býti trvalý, musí býti rovností práv. Záruky, jichž bude vzájemně dosaženo, nesmí činiti rozdílu mezi velkými a malými národy, ani mezi mocnými a slabými národy. Právo musí být založeno na společné síle, ne na síle jednotlivých národů, ve válce súčastěných. Rovnost území nebo bohatství jest zajisté nemožností, právě tak jako jakákoliv jiná rovnost, jež nebyla získána mírným a zákonitým

vývojem národů samotných. A nikdo také neočekává nic více než rovnost práv. Lidstvo touží po svobodném žití, nikoliv po rovnováze moci.

Ale jedná se ještě o důležitější otázku než jest rovné právo mezi organizovanými národy. Žádný mír nemůže a nemá býti trvalý, jehož úhelným kamenem není zásada, že vládám plyne veškerá jejich spravedlivá moc ze souhlasu ovládaných, a že nikdy a nikde neexistuje právo, jež by předávalo národy od panovníka k panovníkovi, jako kdyby to byl nějaký majetek. Považuji na příklad za zajišteno, že všichni státníci se shodují v tom, že má být zřízena sjednocená, neovislá a samosprávná Polska, a že dále všem národům, kteří deposud žili pod nadvládou vlád, jim nepřátelských, má býti zaručena neporušitelná bezpečnost jejich života, svobody náboženské, a průmyslového i sociálního vývoje.

Nemám v úmyslu vynášeti nějakou abstrakní politickou zásadu, jaká vždy byla nejvýš drahou těm, kdož usilovali o svobodu v Americe, ale právě proto jsem mluvil o jiných podmínkách mírových, jež považuji za nutné—poněvadž se mi jedná o konstatování a odhalení skutečnosti. Mír, který nepřijme a neuzná této zásady, nemůže trvati dlouho. Duše národů všech by se stále proti němu vzpírala a svět celý by s nimi sympatisoval. Svět nemohl by žíti v míru, když by mysl lidstva revoltovala, když by nevládl klid v duších, smysl pro spravedlnosti, volnost a právo.

Pokud jest to uskutečnitelno, každý národ, jenž nyní zápasí za plný rozvoj své síly a svého bohatsví, má míti zaručený přímý přístup k mořím. Kde to není možno, mají býti neutralisována práva na přístup k moři a také zaručena, čímž bude mír zabezpečen. Žádnému národu nemá býti přístup k moři zatarasován.

Volnost moří jest neodlučitelnou podmínkou míru, rovnosti a mezinárodní součinnosti. Není pochyby, že mnohá mezinárodní usneseni a zákony musí býti podrobeny radikální změně, aby moře stala se opravdu svobodnými, ale změny takové jsou nutné a odůvodněné. Bez těchto změn není možno docíliti důvěry a dorozumění mezi národy světa. Volná, ústalá a bezpečná vzájemnost narodu jest nutná částka procesu miru a vývoje. Nejní třeba aby bylo obtižné

bud'to výmezití neb opatřití svobodu moří kdyby vlády na světě upřímně chtěli přijiti k smoulvě o tom.

Tento problém souvisí uzce s omezenim námořního zbrojení a se součinností všech světových lod'stev při vymáhání a zachovávání svobody a bezpečnosti moří. A omezení zbrojení na moři otvírá současně nesnadnější otázku zmenšení armád a programů vojenské připravenosti. Ač jsou to otázky choulostivé a nesnadné, nutno se jimi upřimně zabývati v zájmu trvalého míru, jehož nemůže se dosáhnouti bez ústupků a obětí. Národové nebudou se cítit bezpečnými a rovnými, dokud bude se pokračovati v obrovském zbrojení. Světoví státníci musí pomýšleti na mír a národové dle toho musí zařiditi své jednání, jako řídili své jednání pro válku a pro nemilosrdné soupeření. Otázka zbrojení námořního i pozemního zahrnuje v sobě přímo otázku budoucího osudu národů i celého lidstva.

Mluvil jsem o těch velikých předmět' bez výhrody a s největši výslovnosty proto že se mně to zdálo nutno zdali světova touha pro miř kdy by našla volný hlás a vyjádření. Jsem snad jedinou osobou ve vysokém úřadé mezi národy světa, která má volnost říci vše a nic nezamlčovati. Mluvím jako jednotlivec, ale přece také jako zodpovědná hlava vlády velkého národa, a věřím že jsem vyslovil, co jest přáním národá Spojených Států. Mohu věřiti, že mluvím, za všechny přátele volnosti a humanity a za každý program svobody? Rád bych věřil, že mluvím za velikou massu lidstva po celém světě, jež dosud neměla ani možnost ani příležitost promluviti od srdce o smrti a zkáze, která se přivalila na osoby a a domovy, jež nejvíce milovali.

Očekávaje, že lid a vláda Spojených Států se připojí k ostatnim civilizovaným národům světa za účelem zaručení míru za podmínek, jaké jsem vjše naznačil, mluvím s větší důvěrou a směleji, poněvadž každému, kdo dovede mysliti, jest jasno, že tímto slibem nikterak se neporušují naše tradice ani naše národní politika, naopak spíše se vyplňuje vše, co jsme hlásali a zač jsme bojovali.

Moje mínění jest, že národove mají vespolek uznati doktrinu presidenta Monroe za zásadu světovou, že žádný národ nesmi se snažiti dobýti nadvlády nad jiným národem, nýbrž že každému národu má být ponechána volnost, aby

sám si určoval svou politiku, svou vlastní vývojovou cestu, aniz by mu v tom někdo bránil, nebo ohrožoval a zastrašoval a to se týká malých i velkých a mocných národů.

Navrhuji, aby každý národ pro budoucnost se chránil alliancí s některými národy proti jiným alliancím, kteréž vedou k intrikám a sobectví, alliancí, jež škodí zájmům domácím a podřizují je narodu vlivnějšímu. V úmluvě síly nejní žádna alliance která by mohla zaplésti. Když všichni se spoji procovati v stejním smyslu a se stejnim učelů, všichni pracuji v společenskím vzajmu a jsou volni žiti své životy pod společnou ochranou.

Navrhuji vládu se svolením ovládaných; svobodu moři, kterouž Soustátí na každé mezinárodní konvenci hájilo s výmluvnosti těch, kteří jsou apoštoly svobody; navrhuji omezeni výzbroje, aby armády sloužily pouze k udrženi pořádku, nikoliv k vedení útočných válek.

Toto jsou americké zásady, americká politika. Jiné hájit nemůžeme. A jsou to také zásady a politika, po jejímž uskutečnění touží mužové a ženy každé osvícené obce. Jsou to zásady celého člověčenstva a musi se uplatnit.

PŘÍLOHA II.

POSELSTVÍ PRESIDENTA SPOJENÝCH STATŮ, PRONESENÉ VE SPOLEČNÉ SCHŮZI OBOU DOMŮ KONGRESU, DNE 2. DUBNA 1917.

Pánové Kongresu:

Svolal jsem kongres k mimořádnému zasedáni, protože má nastati vážná, nadmíru vážná volba politiky, a to okamžitě, neb nebylo dříve ani správné ani ústavně dovolené, učinit to na vlastní zodpovědnost.

Dne 3. února t. r. předložil jsem vám úředně neobvyklé oznámení německé vlády, že v den a po prvním dni února jest jejím záměrem, odvrhnouti všecka omezení zákona a humanity a užíti svých ponorek k potopení každého plavidla, které by se pokoušelo přiblížiti se buď k přístavům Velké Britanie a Irska nébo k západnímu pobřeží Evropy, nebo ke kterýmkoli přístavům, kontrolovaným nepřáteli Německa, v moři Středozemním. To zdálo se býti cílem německého ponorkového válčení dříve ve válce, ale od dubna minulého roku císařská vláda omezila poněkud velitele svých podmořských člunů v souhlasu se slibem, tehdy nám daným, že osobní lodi nebudou potápěny a že patřičná výstraha bude dána všem ostatním plavidlům, jež její ponorky chtěly by potopiti, když žádný odpor nebude kladen a pokus o útěk učiněn, a že bude postaráno o to, aby posádkám byla poskytnuta alespoň přiměřená příležitost, zachrániti své životy ve svých otevřených člunech. Převzatá opatření byla dosti skrovná a ledabylá, jak se ukázalo v jednom smutném případě za druhém, ale jistý stupeň zdrženlivosti byl pozorován. Nová politika smetla všecka omezení stranou. Plavidla všeho druhu, pod jakoukoli vlajkou, jakéhokoli charakteru, nákladu, cíle, určení byla bezohledně posílána do hlubin bez výstrahy a bez pomyšlení na pomoc nebo slitování vůči lidem na palubě, lodi přátelských neutrálů spolu s plavidly válčících. I nemocniční lodi a plavidla, vezoucí pomoc zkrušenému a postiženému lidu v Belgii, jakkoli tato poslední byla opatřena bezpečným průvodem skrze uzavřené pásmo samotnou německou vládou, a byla

význačna neomylnými značkami totožnosti, byla ničena s tímtéž bezohledným nedostatkem soucitu nebo principu.

Po nějakou dobu nebyl jsem s to uvěřiti, ze takové věci mohly by býti skutečně prováděny kteroukoli vládou, která až dosud podřizovala se humanním principům civilisovaných národů. Mezinárodní právo mělo svůj původ v pokusu, vytýčiti nějaké zákony, které by byly respektovány a plněny na mořích, kde žádný národ nemá práva nadvlády a kde leží svobodné cesty světa. Namáhavými stupni byl tento zákon vybudován, s výsledky dosti skrovnými, vskutku, když vše bylo dokázáno, co dokázáno býti mohlo, ale při nejmenším vždycky s jasným hlediskem, co srdce a svědomí lidstva vyžadovalo. Toto minimum práva smetla německá vláda stranou svým poukázáním na odvetu a nutnost, a protože nemá jiných zbraní, jichž by mohla užiti na mořích, nežli těchto, kterých nelze užiti jak ona jich užívá, aniž by hozeny byly do větru všecky ohledy na humanitu nebo ohled na dorozumění, které, jak se předpokládalo, bylo podstatou světových styků. Nemyslím nyní na ztrátu majetku tím způsobem, třebas jest obrovská a vážná, ale pouze na zlovolné a hromadné ničení životů nebojujících, mužů, žen a dětí, zabývajících se povoláním, které bylo vždycky, i v nejtemnějších obdobích historie, považováno za nevinné a zákonité. Majetek může býti zaplacen; životy pokojných a nevinných lidi nikoli. Přítomné ponorkové válčení Německa proti obchodu jest válčením proti lidstvu.

Jest to válka proti všem národům. Americké lodi byly potopeny, americké životy utraceny, způsoby, jejichž seznání nás hluboce vzrušilo, ale lodi a lidé jiných neutrálů a přátelských národů byli potápěni a hubeni v těchže vodách týmž způsobem. Nebylo žádné diskriminace. Výzva platí všemu lidstvu. Každý národ musí rozhodnouti sám pro sebe, jak na ni odpověděti. Volba, kterou my učiníme, musí býti provedena s umírněním rady a střízlivostí úsudku, slušícího našemu charakteru a našim motivům co národa. Musíme odvrhnouti vzrušené pocity. Naším motivem nebude msta nebo vítězné uplatnění fysické síly národa, ale pouze obhájení práva, lidského práva, jehož jsme jedinými obhájci.

Když jsem mluvil ke kongresu dne 26, února t. r. domníval jsem se, že postačí, uplatniti svá neutrální práva zbraní, naše právo užívati moří proti nezákonnému míśení, naše právo,

držeti své občany v bezpečí před nezákonným násilím. Ale ozbrojená neutralita, jak se nyní jeví, jest neproveditelná. Ježto ponorky jsou ve skutečnosti zbojníky, když jich jest užíváno, jak německých ponorek bylo užíváno proti obchodnímu loďstvu, jest nemožno, chrániti lodi proti jejich útokům, ježto zákon národů předpokládal, že obchodní lodi budou se brániti proti pirátům nebo křižníkům, viditelným plavidlům, provádějícím honbu na širém moři. Jest obyčejnou opatrností v takových okolnostech, krutou nutností vskutku, snažiti se zničiti je, dříve než projevily svůj záměr. Musí s nimi býti naloženo při spatření, má-li s nimi býti jednáno vůbec. Německá vláda upírá právo neutrálům, užíti zbraní vůbec v pásmech moří, jež zakázala, i při obraně práv, jež žádný moderní publicista nebral dosud v pochybu. Dává se na srozuměnou, že ozbrojené stráže, jež jsme umístili na své obchodni lodi, budou považovány za mimo zákon stojící, a že s nimi bude naloženo jako s piráty. Ozbrojená neutralita jest při nejlepším dosti neúčinná; v takových okolnostech a vůči takovým národům jest více než neúčinná; může pravděpodobně způsobiti to, čemu má zabrániti; musí nás prakticky jistě strhnouti do války, bez práva účinnosti válčíci strany. Jest jedna volba, kterou nemůžeme učiniti, které jsme neschopni—nezvolíme stezku pokoření, a nebudeme trpěti, aby nejsvětější práva našeho národa a našeho lidu byla isolována nebo porušována. Křivdy, proti nimž se nyní stavime, nejsou obyčejnými křivdami; zařezávaji se hluboko v samotné kořeny lidského života.

S hlubokým smyslem pro slavnostní, ba tragický ráz kroku, jejž nyní podnikám, a vážných zodpovědností, jež zahrnuje, ale v neváhajícím poslušenství toho, co považuji za svoji ústavní povinnost, nabádám, aby kongres prohlásil, že poslední kurs německé císařské vlády není dle fakta ničím méně nežli válkou proti vládě a lidu Spojených Států; že formálně přijímá status válčící strany, jenž mu byl vnucen, a aby podnikl okamžitě kroky, nejen aby země uvedena byla v dokonalejší stav obrany, ale rovněž aby užil veškeré své moci a použil všech svých zdrojů, aby přiměl vládu německé říše k povolnosti a skončení války.

Co vše to bude zahrnovati, jest jasné. Bude to zahrnovati nejpraktičnější součinnost v radě i akci s vládami, které

válci nyní s Německem, a spolu s tím, poskytnouti nanejvýš liberálního finančního úvěru těmto vládám, tak aby naše zdroje mohly býti pokud možno přidány k jejich zdrojům. Bude to znamenati organisaci a mobilisaci všech materielních zdrojů této země k dodávání válečného materiálu a plněni příslušných potřeb národa co nejhojnějším, a přece co nejúspornějším a nejvydatnějším způsobem. Bude to znamenati okamžité plné vyzbrojení loďstva ve všech ohledech, ale zvláště v dodání mu všech prostředků k jednání s ponorkami. Bude to znamenati neprodlené rozmnožení ozbrojených sil Spojených Států stanovené již zákonem pro případ války, při nejmenším na 500,000 mužů, kteří dle mého mínění byli by zvoleni na základě principu všeobecné služebni povinnosti, rověž autorisaci dalších zvýšení ve stejné síle, jakmile by jich bylo potřebí a mohli by býti cvičeni. Bude to ovšem rovněž zahrnovati poskytnuti dostatečných úvěrů vládě, vydržovaných, jak doufám, pokud mohou býti rovnoměrně vydržovány, přítomnou generací, dobře promyšleným zdaněním.

Pravím, vydržovaných pokud možno rovnoměrným zdaněním, protože se mně zdá, že by bylo nanejvýš nemoudré, zakládati úvěry, jež budou nymí nutně, pouze na vypůjčených penězích. Jest naší povinností, jak nejuctivěji nabádám, chrániti náš lid pokud možno proti krajně vážným útrapám a zlům, které by vyvstaly ze znehodnocení, způsobeného rozáhlými půjčkami.

Provádějíce opatření, jimiž těchto věcí má býti docíleno, musíme míti neustále na paměti moudrost, mísiti co možno nejméně své vlastní přípravy a výzbroj našich vlastních sil s povinností—nebot' to bude velmi praktická povinnost—zásobovati země, válčící již s Německem, materiály, které mohou získati pouze od nás nebo s naší pomocí. Ony jsou v poli a my měli bychom jim pomáhati každým účinným způsobem.

Dovolím si navrhnouti prostřednictvím některých výkonných departmentů vlády, k uvážení výborům, opatření, k docílení několika účelů, o nichž jsem se zmínil. Doufám, že bude vašim protěšením, jednati s nimi jako s takovými, která byla sestavena po velmi pečlivém přemítání onoho odvětví vlády, na něž spadá nejvíce přímo zodpovědnost vedení války a za bezpečnost národa.

Mezitím co podnikáme tyto věci, tyto hluboce epochální věci, buďme nanejvýš jasni a objasněme celému světu, jaké jsou naše motivy a naše cíle. Moje vlastní myšlení nebylo vysunuto z obvyklého a normálního běhu nešťastnými událostmi posledních dvou měsíců, a nevěřím, ze myšlenka národa byla jimi změněna nebo zacloněna. Mám nyní na mysli přesně tytéž věci, jaké jsem měl na mysli, když jsem oslovil senát dne 22. ledna t. r., tytéž, které jsem měl na mysli, když mluvil jsem ke kongresu dne 3. února a dne 26. února. Naším cílem nyní, jako tehdy, jest obhájiti principy míru a spravedlnosti v životě světa proti sobecné a autokratické moci, a vybudovati mezi skutečně svobodnými a sobě vládnoucimí národy světa takový soulad záměru a jednání, jaký by nadále zajistil respektování těchto principů. Neutralita není déle možná aniž žádoucí, když mír světa jest dotcen a svoboda jeho národů a hrozba tomuto míru a svobodě spočívá v existenci autokratických vlád, podporovaných organisovanou silou, která jest kontrolována výhradně jejich vůlí, nikoli vůlí jejich národů. Za takových okolností viděli jsme konec neutrality. Jsme na počátku věku, v němž bude se trvati na tom, aby tytéž standardy jednání byly pozorovány mezi národy a jejich vládami, jaké jsou pozorovány mezi jednotlivymi občany civilisovaných států.

Nemáme sporu s německým národem. Máme vůči němu pouze pocit sympathie a přátelství. Nebylo to z jeho popudu, jak jeho vláda jednala při vstoupení do této války. Nebylo to z jeho předběžným vědomím nebo schválením. Byla to válka, jež byla rozhodnuta, jak bylo o válkách rozhodováno ve starých, nešťastných dnech, kdy národy nebyly nikdy brány v poradu svými vládci a kdy války byly vyvolávány a vedeny v zájmu dynastií nebo malých skupin ctižádostivých mužů, kteří byli zvyklí, užívati svých bližních jako loutek a nástrojů. Sebesprávné národy neplní své sousední státy vyzvědači, aniž kují intriky, aby přivodily nějaký kritický stav věcí, jenž by jim poskytl příležitost k udeření a k docílení výboje. Takové záměry mohou býti úspěšně prováděny pouze pod krytem a tam, kde nikdo nemá právo, klásti otázky. Lišácky vymyšlené plány klamu nebo útoku, přenášené snad s generace na generaci, mohou býti vypracovány a držány v temnu pouze v úkrytu dvorů, nebo ze pečlivě střeženými důvěrnostmi úzké a privilegované

třídy. Jsou na štěstí nemožné tam, kde veřejné mínění velí a trvá na plných informacích o národních záležitostech.

Trvalý soulad pro mír může býti udržován pouze mezi spojenectvím demokratických národů. Žádné autokratické vládě nemůže býti důvěřováno, že bude držeti slovo v tomto souladu nebo dbáti jeho závazků. Musí to býti líga cti, spojenectví mínění. Intriky vyhlodaly by její život; pikle ve vnitřních kruzích, které by mohly kouti plány, co učiní, a nepodávati nikomu účtů, byly by korrupcí, usazenou na vlastním jejím srdci. Pouze svobodní národové mohou držeti své záměry a svoji čest pevně ke společnému cíli a dávati přednost zájmům lidstva před úzkými zájmy svými vlastními.

Necítí každý Američan, že ujištění bylo přidáno k našim nadějím na budoucí mír světa obdivuhodnými a posilujícími událostmi, jež se přihodily v několika posledních týdnech v Rusku? Rusko bylo známo těmi, kdož znali je nejlépe, jako vždycky demokratické ve svém srdci, ve všech životních zvycích svého myšlení, ve všech intimních stycích svého lidu, jenž mluvil svým přirozeným pudem, svým obvyklým stanoviskem k životu. Autokracie, která korunovala vrchol jeho politické struktury, jakkoli dlouho stála a jakkoli strašlivá byla skutečnost její moci, ne byla dle fakta ruská v původu, rázu nebo směru, a nyní byla setřesena a veliký, velkodušný ruský národ byl připojen v celém prostodušném majestátu a moci k oněm silám, jež bojují za svobodu světa, za spravedlnost a za mír. Zde jest vhodný společník pro Lígu Cti.

Jednou věcí, které sloužily k našemu přesvědčení, ze prušácká autokracie nebyla a nikdy nemůže býti naším přítelem, jest ta, že od samého počátku přítomné války přeplnila naše důvěřivé obce, ba samotné kanceláře naší vlády vyzvědači, a podnítila všude zločinné intriky proti naší národní jednotě rady, našemu míru uvnitř i zvenči, našim industriím a našemu obchodu. Ve skutečnosti jest nyní zjevno, že její vyzvědači byli zde ještě dříve, než válka propukla; a není na neštěstí věci dohadu, ale faktem, dokázaným u našich soudů, že intriky, jež mnohokráte dospěly nebezpečně blízko k porušení míru a rozvrácení industrií země, byly prováděny na podnět, s podporou a dokonce s osobnim řízením úředních agentů císařské vlády,

ověřených pro vládu Spojených Států. I při potlačování těchto věcí a při snahách, vyhubiti je, snažili jsme se dáti jim co možno nejvíce velkodušný výklad, protože jsme věděli, že jejich pramen nespočívá v nějakém nepřátelském smýšleni nebo záměru německého lidu vůči nám (jenž byl beze vší pochyby stejne nevědom jich jako jsme byli my sami), ale pouze v sobeckých záměrech vlády, která prováděla, co se jí zlíbilo a neudala svému lidu ničeho. Ale oni hráli svou roli, přesvědčivše nás konečně, že jejich vláda nechová vůči nám pravého přátelství, a že zamýšlí jednati proti našemu míru a bezpečnosti dle své příležitosti. Že zamýšlí podnítiti proti nám nepřátele u samého našeho prahu, toho výmluvným důkazem jest zachycená nota německému vyslanci v městě Mexiku.

Přijímáme tuto výzvu nepřátelského záměru, protože víme, že v takové vládě, sledující takové methody, nemůžeme mítí nikdy pravého přítele; a že v přítomnosti její organisované síly, vyčkávající vždycky, aby provedla záměr, o němž nemáme tušení, nemůže býti zajištěné bezpečnosti pro demokratické vlády světa. Chystáme se nyní prijmouti změření v bitvě s tímto přirozeným nepřitelem svobody, a bude-li nutno vynaložíme veškerou sílu národa, abychom potlačili a zmařili její nároky, a její moc. Jsme šťastni, nyní když můžeme viděti fakta bez závoje a falešných nároků kolem nich, že můžeme takto bojovati za konečný mír světa a pro osvobození národů, německý národ v to počítaje; za práva národů velikých i malých, a za výsady člověka všude, aby si mohl zvoliti způsob zivota a poslušnosti. Svět musí býti učiněn bezpečným pro demokracii. Jeho mír musí býti zasazen na spolehlivých základech politické svobody. Nemáme sobeckých cílů, jimž bychom sloužili. Nepřejeme si výboje ni nadvlády. Nehledáme žádných válečných náhrad pro sebe, žádného materielního odškodnění za oběti, jež svobodně přineseme. Jsme pouze jedním z obhájců práv lidstva. Budeme spokojeni, když tato práva budou učiněna tak bezpečnými, jak víra a svoboda národů může je bezpečnými učiniti. Právě proto, že bojujeme bez horkosti a bez sobeckých záměrů, nehledajíce ničeho pro sebe, leč to, co si přejeme sdileti jako svobodní lidé, budeme vésti své operace jako válčící strana, jak jsem přesvědčen, bez vášně, a sami budeme plniti úzkostlivě

všecky principy práva a spravedlnosti, za něz jak hlásáme, bojujeme.

Neřekl jsem ničeho o vládách, spojených s císařkou vládou německou, protože nevedly války proti nám, aniž nás vyzvaly, brániti svoje právo a svoji čest. Rakousko-uherská vláda, dle fakta, potvrdila své bezvýhradné schválení a přijetí bezuzdného a nezákonného ponorkového válčení, prijatého nyní bez přetvářky císařskou vládou německou, a proto bylo nemožno naší vládě přijmouti hraběte Tarnowského, nedávno ověřeného velvyslance naší vládě císařskou a královskou vládou rakousko-uherskou; ale vláda nepodnikla aktuelně válčení proti občanům Spojených Států na mořích, a dovoluji si, alespoň pro přítomnost, odložiti rozhodnutí o našich stycích s autoritami ve Vidni. Vstupujeme do této války pouze tam, kde jsme jasně nuceni do ní, protože není žádných jiných prostředků k obraně našich práv.

Bude tím snadnějším pro nás, chovati se jako válčící strana v povýšeném duchu práva a spravedlnosti, protože jednáme bez popudu, bez nepřátelství vůči lidu, bez přání, přinésti mu příkoří nebo nevýhody, ale pouze v ozbrojeném odporu proti nezodpovědné vládě, která odvrhla stranou všecky ohledy na humanitu a právo a jest posedlá. Jsme, dovolte mi říci opět, upřímnými přáteli německého lidu a nebudeme si přáti ničeho tolik, jako brzkého obnovení intimních styků vzájemné dohody mezi námi—třebas bylo pro ně sebe obtížnější, uvěřiti, že tak mluvíme ze svých srdcí. Byli jsme trpělivi s je̦ich přítomnou vládou po celé tyto trpké měsíce právě k vůli tomuto přátelství—jevíce trpělivost a shovívavost, jež jinak bývaly by byly nemožny. Budeme míti na štěstí ještě příležitost, dokázati toto přátelství ve svém dennim stanovisku a jednání vůči milionům mužů a žen německého rodu a domorodé sympatie, kteří žijí mezi námi a sdílejí náš život, a budeme hrdi, když budeme to moci dokázati všem, kdož jsou fakticky loyální svým sousedům a vládě v této hodině zkoušky. Jsou to, většina jich, tak poctiví a loyální Američani, jako kdyby nebyli nikdy znali jiného poddanstvi nebo příslušnosti. Postaví se bez váhání k nám v odmítnutí a zdržení těch několika, kdož jsou rozdilného ducha a záměru. Kdyby měla býti neloyální, bude s ní jednáno pevnou rukou a přísnou ráznosti; jestli

však vůbec pozvedne své hlavy, pozvedne ji pouze tu a tam, a pouze za podpory několika nezákonných a zlomyslných jedinců.

Jest to nepříjemná a tísnivá povinnost, pánové kongresu, kterou jsem vykonal, takto k vám promluvit. Jest možno, že jest před námi mnoho měsíců krutých zkoušek a obětí. Jest to strašlivá věc, vésti tuto velikou, pokojnou zemi do války, do nejhroznější a nejzkázonosnější ze všech válek, kdy civilisace samotná zdá se byti v sázce. Ale právo jest mnohem drahocennější nežli mír, a my budeme bojovati za věci, které jsme vždycky nesli nejblíže u svých srdcí—za demokracii, za právo těch, kdož se podrobují autoritám, míti hlas ve svých vlastních vládách, za práva a svobody malých národů, za všeobecnou vládu práva takovým souladem svobodných národů, jaký by přinesl mír a bezpečnost všem národům, a učinil svět samotný konečně svobodným. Takovému úkolu můžeme zasvětiti své životy a svá jmění, vše, co jsme a vše co máme, s pýchou těch, kdož vědí, že přišel den, kdy Amerika má privilej, vynaložiti svou krev a svou moc za principy, které jí poskytly zrození a štěstí a mír, jež střežila co poklady. Bůh jí pomáhej; ona nemůže učiniti nic jiného.

PŘÍLOHA III.

POSELSTVÍ PRESIDENTA SPOJENÝCH STÁTŮ, PŘEDNESENÉ VE WASHINGTONĚ V DEN VLAJKY, DNE 14. ČERVNA 1917.

Spoluobčané:

Sešli jsme se, abychom oslavili den vlajky, poněvadž tato vlajka, kterou ctíme a pod kterou sloužíme, jest symbolem naší jednoty, naší moci, naší myšlenky a našeho národního úkolu. Nemá jiného významu, než jaký jí dáváme od generace ke generaci. Nám přísluší volba. Vlajka naše vlaje v majestátním tichu nad zástupy, které tuto volbu konají, ať za války či v miru. A přece, ač mlčící, mluví k nám—mluví k nám o minulosti, o mužích a ženách, kteří žili před námi, a o záznamech, jež na ni vepsali. Slavíme den zrození vlajky; a ode dne vzniku svého až do doby nynější byla svědkem slavné historie, vlála vzhůru jako symbol velkých událostí, velikého plánu životního, vypracovaného velkým národem. Jsme opět připraveni nésti ji do bitvý, vztýčiti ji tam, kde bude terčem nepřátelského ohně. Jsme připraveni vyslati tisíce, statisíce, snad miliony našich mužů, mladých, silných, schopných mužů naší národnosti, aby šli ku předu a mřeli pod naší vlajkou na poli krve v daleké cizině—proč? Za nějakou neobvyklou věc? Za něco, pro co jsme nikdy nevyhledávali boj? Americké armády nikdy dříve nebyly poslány za moře. Proč jsou tam posílány nyní? Pro nějaký nový účel, pro který tato vlajka nikdy nesena v čele vojska či pro nějaké dávné, známé, hrdinné účely, pro něž vidala své muže zmírati na každém bojišti, kde Američani bojovali ode dnů revoluce?

To jsou otázky, jež musí být zodpovězeny. Jsme Američani. Sloužíme Americe a nemůžeme jí sloužiti pro žádné privátní účely. Musíme jíti za naší vlajkou, jako jsme za ní šli vždy v minulosti. Jsme zodpovědni soudné stolici dějin a musíme vyjádřiti otevřeně, jakému účelu chceme sloužiti.

Jest dostatečně jasno, jak jsme byli donuceni k této válce. Mimořádné urážky a útoky císařské vlády německé nenechaly nám na vybranou, leč chopiti se zbrani na obranu našich

práv co svobodného národa a naší cti jako suverenní vlády. Vojenští vládci Německa odpírali nám právo býti neutrální. Přeplnili naše nic netušící obce zlovolnými slídily a spiklenci a snažili se korrumpovati smýšlení našeho lidu k svému prospěchu. Kdyz shledali, že jest to marné, jejich agenti pilně šířili buřičství mezi námi a hleděli odvrátiti naše občany od věrnosti—a někteří z nich byli přímo spojeni s officielním vyslanectvím německé vlády v našem hlavním městě. Snažili se násilím zničiti náš průmysl a ochromiti náš obchod. Pokusili se poštvati Mexiko, aby pozvedlo zbraně proti nám, a zaplésti s ním Japonské do nepřátelské alliance—a to ná přímý popud zahraničního ministra v Berlíně. Nestoudně upírali nám právo na plavbu po širých mořích a opět a opět uváděli ve skutek svou hrozbu, že utratí životy našich lidí, kteří se opováží přiblížiti se k brehům evropským. A mnoho našich lidí dalo se korrumpovati. Lidé začínali se s podezřením dívati na své sousedy a tázali se rozhořčeně a překvapeně, kde všude nepřátelská intrika jest na číhané. Který velký národ by se za takových okolností nechopil zbraní? Ač jsme si horoucně přálí mír, byl nám odepřen, ale ne naší vinou. Tato vlajka, pod níž sloužíme, byla by zneuctěna, kdybychom byli popustili.

Ale to jest jen jedna stránka celé této otázky. Jsme a byli jsme si jasně vědomi, než jsme se rozhodli k zakročení, že nejsme nepřáteli německého lidu a že německý lid není nepřítelem naším. Německý lid nezačal ani si nepřál této hnusné války, ani si nepřál, abychom my byli do ní zataženi; a máme neurčitě povědomí, že bojujeme za jejich věc, zrovna tak jako za svou vlastní, jak se sami jednoho dne přesvědčí. Nalézají se sami ve spárech téže temné síly, jež nyní natáhla své šeredné drápy a hltala naši krev. Celý svět jest ve válce, poněvadž celý svět jest ve spárech této síly a bojuje velký zápas, jenž má rozhodnouti, zde svět má podlehnouti moci či osvoboditi se.

Válka byla zahájena vojenskými pány Německa, kteří, jak se ukázalo, jsou take pány Rakousko-Uherska. Tito muži neuznávali nikdy jiné národy jako lídy za sobě rovné. Hleděli na ně pouze jako na služebné organisace, jež mohou násilím či intrikou ohýbati nebo kaziti pro své vlastní účely. A zejména na malé státy a na národy, jež lze pokořiti násilím, se dívali jako na svou hříčku a nástroje své nadvlády.

A úmysly svými se dávno netajili. Státníci jiných národů, jimž takový záměr zdál se býti neuvěřitelným, věnovali tomu málo pozornosti; myslili, že to, co němečtí profesoří vykládali s kathedry a němečtí spisovatelé líčili světu jako cíl německé politiky, jest pouhým snem duchů, vzdálených praktických záležitostí a nikoli opravdové plány zodpovědných vládců. Ale vládci Německa dobře věděli, jaké určitější plány, jaké vypracované intriky vězí v tom, co říkají jejich profesoři a spisovatelé, a chutě a bez překážky šli svou cestou, obsazujíce trůny balkánských států německými knížaty, posílajíce německé důstojníky do Turecka, aby tam cvičili turecké vojsko a kuli spojenectví s tureckou vládou, spřádajíce plány na povstání v Indii a Egyptě, rozněcujíce plameny v Persii. Požadavky, kladené Rakouskem Srbsku, byly pouze jedním krokem v plánu, jenž zahrnoval Evropu i Asii, od Berlína do Bagdadu. Doufali, že požadavky ty nepoboyří Evropu, ale chtěli je prosaditi v každém případě, poněvadž myslili, že jsou již připraveni pro konečné rozhodnutí zbraněmi.

Jejich plánem bylo položiti široký pás německé vojenské moci a politické kontroly přes samotný střed Evropy a za Středozemní moře do samého srdce Asie. A Rakousko-Uhersko mělo býti při tom stejně jejich nástrojem a zástavou jako Srbsko nebo Bulharsko či Turecko nebo rozlehlé říše Východu. Rakousko-Uhersko mělo se vskutku státi částí centrální Německé říše, pohlceno a ovládáno těmitéž silami a vlivy, které původně stmelily německé státy samotné. Tento sen měl své srdce v Berlíně. Nemohl míti srdce nikde jinde. Zavrhoval úplně ideu solidárnosti lidského plemene. Volba národů neměla v něm naprosto žádného podílu. Zamýšlel spoutati dohromady národní a politické jednotky, jež mohly býti držány pohromadě pouze násilím—Cechy, Mad'ary, Chorvaty, Srby, Rumuny, Turky, Armény—hrdé státy Ceský a Uherský, statečné malé země balkánské, nezdolné Turky, subtilní národy Východu. Tyto národy nepřály si býti spojeny. Přály si toužebně, říditi své vlastní záležitosti, byly by spokojeny pouze absolutní neodvislostí. Mohly býti udržány pokojné pouze přítomností ustavičné hrozby ozbrojených můžů. Mohly žíti pod společnou mocí pouze přinucením a nuceny vyčkávati příchodu revoluce. Ale němečtí státníci počítali se vším tím a byli připraveni jednati a tím svým vlastním způsobem.

A provedli vskutku větší část svého úžasného plánu. Pohleďte, jak si věci stojí. Rakousko jest jim vydáno na milost a nemilost. Jednalo ne na svou vlastní iniciativu nebo z volby svého vlastního lidu, ale na diktát Berlína od samého dne početí války. Jeho lid přeje si mír, ale nemůže ho míti, dokud dovolení nebude dáno Berlínem. Tak zvané centrální mocnosti jsou dle fakta mocnosti pouze jedinou. Srbsko jest jim vydáno na milost, i kdyby jeho ruce byly na okamžik uvolněny. Bulharsko svolilo k jejich vůli, a Rumunsko jest zabráno. Turecké armády, jež Němci vycvičili, slouží Německu, jistě ne sobě samým, a děla německých válechých lodi, kotvících v přístavu Cařihradu, připomínají tureckým státníkům každého dne, že nemají na vybranou, leč poslouchati rozkazů z Berlína. Od Hamburku až k Perskému zálivu jest síť rozprostřena.

Zdaž neni snadno pochopiti touhu po miru, jež byla projevována z Berlína od té doby, co past' byla nastražena a spuštěna? Mír, mír, mír—to bylo mluvením jeho zahraničního úřadu již rok a déle; ne mír na jeho vlastni iniciativu, ale na inciativu národů, nad nimiž domnivá se držeti výhodu. Něco z tohoto mluvení bylo uveřejněno, ale většina toho byla soukromá. Skrze rozličné druhy cest se to dostalo ke mně, ale nikdy s prozrazenými podmínkami, jež německá vláda byla by ochotna přijmouti. Tato vláda má jiné cenné zástavy v rukou kromě těch, o nichž jsem se zmínil. Drží dosud cennou část Francie, jakkoli zvolna její chvat povoluje a prakticky celou Belgii. Její armády tísní se tuze na Rusko a zabraly Polsko. Nemohou jiti dále; neodvažují se jíti zpět. Přeji si obchodovati, dokud nebude přílis pozdě, zbývá jim málo nabídnouti za libru masa, kterou budou požadovati.

Vojenští páni, pod nimiž Německo krvácí, vidí velmi jasně, k jakému bodu je osud přívedl. Jestlíže couvnou nebo budou zatlačeni o palec nazpět, jejich moc, jak v cizině, tak doma, rozpadne se jako domek z karet. Jest to jejich moc doma, na kterou nyní mysli více nežli na svou moc v cizině. Jest to tato moc, která se jim chví zrovna pod nohama; a hluboký strach padl do jejich srdcí. Mají pouze jednu cestu, jak uhájiti svou vojenskou moc, nebo jen kontrolující politický viliv. Jestliže mohou získati mír nyní, s nesmírnými výhodami dosud v jejich rukou, budou os-

THE LIBRARY OF CONGRESS

THE LIBRARY OF CONGRESS
WERT
BOOKBINDING
Grantville Pa
Jan — Feb

